

Základní kroky k participaci obyvatel - stručný a jednoduchý manuál participace

---

Participaci lze definovat jako zapojení veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů, a to ve smyslu zapojení různých skupin aktérů s využitím různých metod.

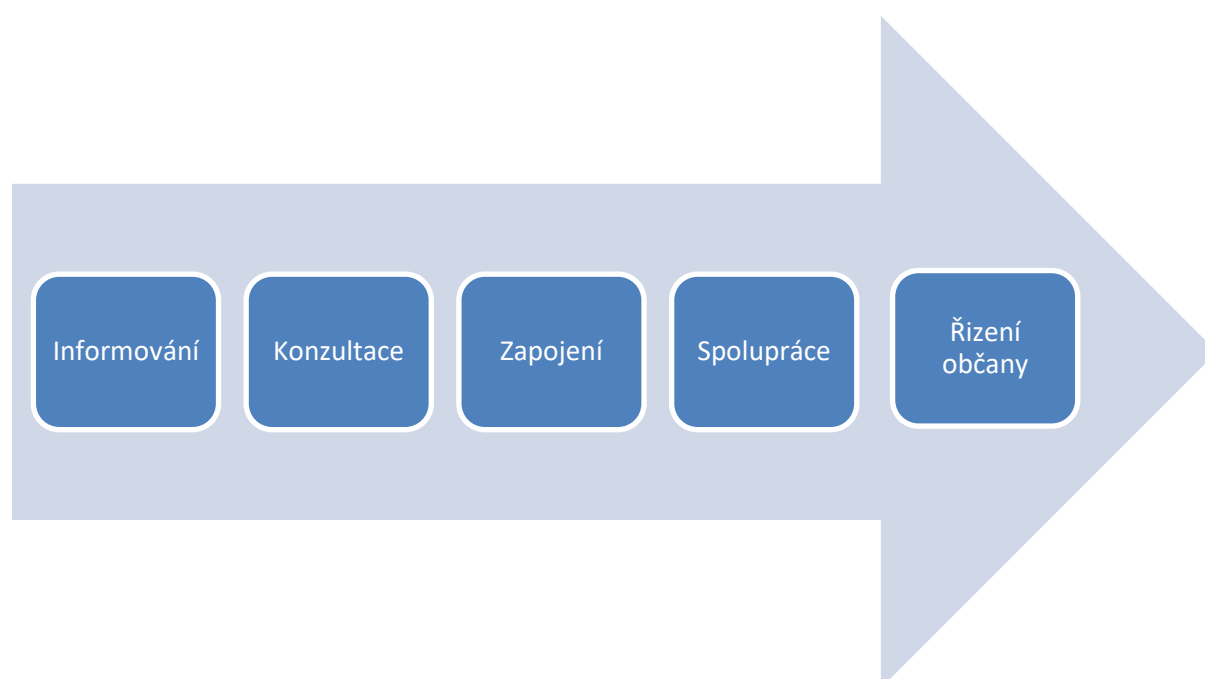
Veřejnost dělíme podle účasti na participaci na:

- širokou veřejnost, kam spadají jednotlivci,
- organizovanou veřejnost, která zahrnuje profesní sdružení, zájmová sdružení, spolky, organizace občanské společnosti
- odbornou veřejnost, kterou zastupují odborníci k tématu (např. projektanti, architekti, sociologové...).

Do participace se vedle veřejnosti zapojuje vedení města, podnikatelské subjekty, zástupci/zaměstnanci samosprávy i státní správy.

Participace může odhalit specifické požadavky obyvatel i samotné zhodnocení současného stavu. Může přinést zpětnou vazbu od těch, kterých se navrhované plány a rozhodnutí týkají. Participace může předejít konfliktům, vyjasnit nedorozumění mezi veřejností a zpracovatelem návrhu. Plánování a rozhodování města se stane díky participaci transparentnější, srozumitelnější. Veřejnost může pochopit důvody některých rozhodnutí města.

Cíle participace a jejich míra účinnosti:

Informování je jednosměrné předávání informací. Cílem je včasné, dostatečné a srozumitelné informování.

Konzultace je obousměrný komunikační proces, kdy zadavatel/investor/projektant naslouchá očekáváním veřejnosti a včas a dostatečně informuje o rozhodnutí ovlivněném konzultací.

Zapojení je stupeň participace, kdy je veřejnost přímo zapojena do projektu/plánování, řešení odráží zájmy a očekávání veřejnosti.

Spolupráce veřejnosti je druhá nejvyšší míra zapojení. Veřejnost navrhuje možnosti řešení a účastní se na rozhodování v celém procesu projektu.

Řízení občany je nejvyšší mírou participace, kde řízení projektu a rozhodování přebírají občané/organizace občanské společnosti. Samospráva má roli pouhého realizátora.

Míra zapojení by vždy měla odpovídat charakteru a cílům projektu, časovým možnostem, rozpočtu a také veřejné poptávce po zapojení.

Doporučený postup:

1) *Rozhodnutí, zda participovat*

Participace musí mít v první řadě dostatečnou politickou oporu. Návrhy veřejnosti se musí politická reprezentace zabývat, aby se veřejnost nestala frustrovanou a měla zájem se zapojit i v dalších projektech. Pokud už veřejnost nemůže zvrátit a ovlivnit podobu záměru, o návrhu je rozhodnuto, nemá smysl s participací začínat. Je třeba si uvědomit, že pro participaci je nutné vyhradit dostatečné množství finančních a lidských zdrojů a mít dostatek času.

2) *Stanovení rozsahu participace*

V tomto kroku je potřeba určit, k čemu přesně se má veřejnost vyjadřovat, co může změnit a co je naopak neměnné (např. předešlá politická rozhodnutí o preferenci něčeho, nebo omezení ve formě legislativních a technických předpisů, omezení rozpočtem). Na základě stanovení rozsahu se definují cíle zapojení veřejnosti, žádoucí podoba výstupů, úroveň zapojení a vhodné metody participace. Participanti by měli být o rozsahu, předmětu diskuze a možnostech změny návrhů v průběhu diskuzí informováni předem.

3) *Definovat cíl participace (definovat, co očekáváme od participantů)*

Cílem může být informování o věci, zvýšení povědomí, zjištění hodnocení současného stavu potenciálními uživateli před zpracováním návrhu řešení, zjištění zpětné vazby ke konceptu nebo k finální podobě návrhu, společný návrh možného řešení s některými nezpracovanými požadavky, konsensus - návrh řešení uspokojující všechny zájmové skupiny, nebo řešení (mediace) konfliktu. Cíle budou jinak definovány u projektů, jinak u zpracování koncepcí, budou záviset na velikosti veřejnosti, které se dotýká.

4) *Stanovit kontext – podmínky a faktory, které budou přímo ovlivňovat proces participace.*

Příklady faktorů např. časové lhůty vyplývající z legislativy, předešlá rozhodnutí orgánů města v dané věci, odbory magistrátu zainteresované do tématu, doposud vzniklé návrhy řešení, limity území dle plánovací dokumentace, předchozí proběhlé participace v řešené věci a její výstupy, výše zájmu občanských iniciativ o území/řešené téma, vnímání záměru (jde o citlivé, naléhavé téma, kontroverzní, nové...), kdo jsou hlavní nositelé rozhodnutí o návrhu

5) *Mapování/definování možných účastníků zapojení (cílových skupin)*

Je nutné zapojit ty, kterých se daný projekt/ koncept přímo dotýká (residenti a podnikající z dotčené oblasti a okolí, dojíždějící za prací, návštěvníky, dotčené odbory magistrátu, spolky,

správci infrastruktury). Druhou skupinou jsou ti, kteří o téma mají zájem (profesní sdružení, obchodní komory, kulturní organizace, organizace s dopravní tematikou). Je možné přizvat i další účastníky jako specialisty, místní komunitní organizace (volnočasové, kulturní, náboženské) a vzdělávací organizace.

Dotčenými osobami u koncepčních materiálů s působností na celé území města, budou osoby a organizace, které by se měly v budoucnu konceptem řídit nebo se jich jeho uvedení v praxi nějak dotknout.

6) *Výběr vhodných metod participace a stanovení komunikační strategie*

Pro každou fázi projektu/přípravy koncepce je nutno vybrat vhodné metody participačního procesu. Také je nutné určit, kdo bude mít jakou roli a odpovědnost. Zároveň by mělo padnout rozhodnutí o využití externích konzultantů nebo o zajištění pomocí vlastních kapacit.

7) *Stanovení časového harmonogramu*

V momentě rozhodnutí o zapojení veřejnosti do procesu plánování, je třeba ponechat přiměřený čas na jednotlivé kroky procesu (participační aktivity, čas na zpracování návrhů koncepcí, návrhu projektu), vč. času na zpracování a vyhodnocení participačních aktivit a časové rezervy.

8) *Sestavení rozpočtu*

Neopomenutelnou částí participace je zajištění finančních prostředků na pokrytí nákladů spojených s přípravou, realizací i zpracováním výstupů, nákladů na technické zajištění participace (nájem sálu, promítací technika, občerstvení) i personální náklady na externí dodavatele.

9) *Konzultace s jednotlivými účastníky*

10) *Vyhodnocení a zapracování*

V rámci vyhodnocení se zpracují připomínky a podněty participantů a je rozhodnuto o jejich vypořádání. Následně se výstupy zapracují v další fázi plánovacího procesu.

Definice participantů:

Účastník participace je každá osoba, skupina nebo organizace, která je ovlivněna navrhovaným projektem nebo je schopna ovlivnit navrhovaný projekt a jeho uskutečnění.

Účastníkům participace je třeba předávat včasné, dostatečné a srozumitelné informace. Výsledky z participačního procesu je třeba zapracovat do rozhodovacího procesu. Neexistuje jeden postup zapojení veřejnosti, záleží na cílech, které máme definovány, na zapojených stranách i na zdrojích, které jsou k dispozici.

Typy projektů, kde je vhodné a žádoucí zapojení veřejnosti:

- regenerace, revitalizace sídliště, (např. regenerace panelového sídliště Předmostí)
- revitalizace, tvorba veřejných prostranství a parků (např. zapojení veřejnosti při obnově parků na nám. Svobody a Fr. Rasche v Přerově)
- veřejné stavby
- dopravní a technická infrastruktura (např. rekonstrukce ul. Nerudovy v Přerově; rekonstrukce silnice II/434 – nové chodníky a veřejné osvětlení v Kozlovicích) aj.

Participace v plánovacích procesech:

- přípravy a aktualizace rozvojového dokumentu města (Strategický plán územního a ekonomického rozvoje města)
- pořízení koncepcí (např. Komunitní plán sociálních služeb, Prevence kriminality, Plán udržitelné mobility)
- pořízení, změna územního plánu
- tvorba dalších politik a strategií města

Strategie zapojení užívá různé formáty a techniky v různých stupních užití. Neexistuje jeden postup zapojení veřejnosti, záleží na co očekáváme od zapojené veřejnosti (cíle), na zapojených stranách i na zdrojích, které jsou k dispozici.

Metody participace:

I. informativní:

- plakáty, oznámení,
- dopisy,
- letáčky, brožury,
- soupisy
- tisk (novinové články, přílohy regionálního tisku)
- technické reporty
- TV vysílání, vysílání / vstupy v rádiích,
- výstavy (v infocentru, ve veřejném prostoru)
- informační centra,
- informační briefing,

II. konzultační:

- konzultační stánek (určeno pro konzultace realizačních záměrů a projektů)
- techniky telefonické
- rozhovor s klíčovými osobnostmi (rozhovory s významnými zaměstnavateli Přerova v rámci zpracování strategického rozvojového plánu města)
- internetové techniky (např. elektronické hlasování)
- webové fórum
- dotazníkové šetření (on-line dotazník, papírový dotazník)
- veřejné projednání

III. zapojující:

- pracovní, cílové skupiny
- sousedská setkání nad mapou (metoda je určena pro revitalizace veřejných prostranství, regenerace sídlišť, pro i pro přípravu plánovací dokumentace pro rozsáhlá komplexní rozvojová území)
- workshopy
- víkendová akce (plánovací, tvořivý víkend – viz. Možné využití objektu Strojáře očima studentů architektury)
- soutěže (akce Do práce na kole)
- exterior events – excuvenkovní akce a události – cyklovyjíždky, komunitní vycházky

Příloha

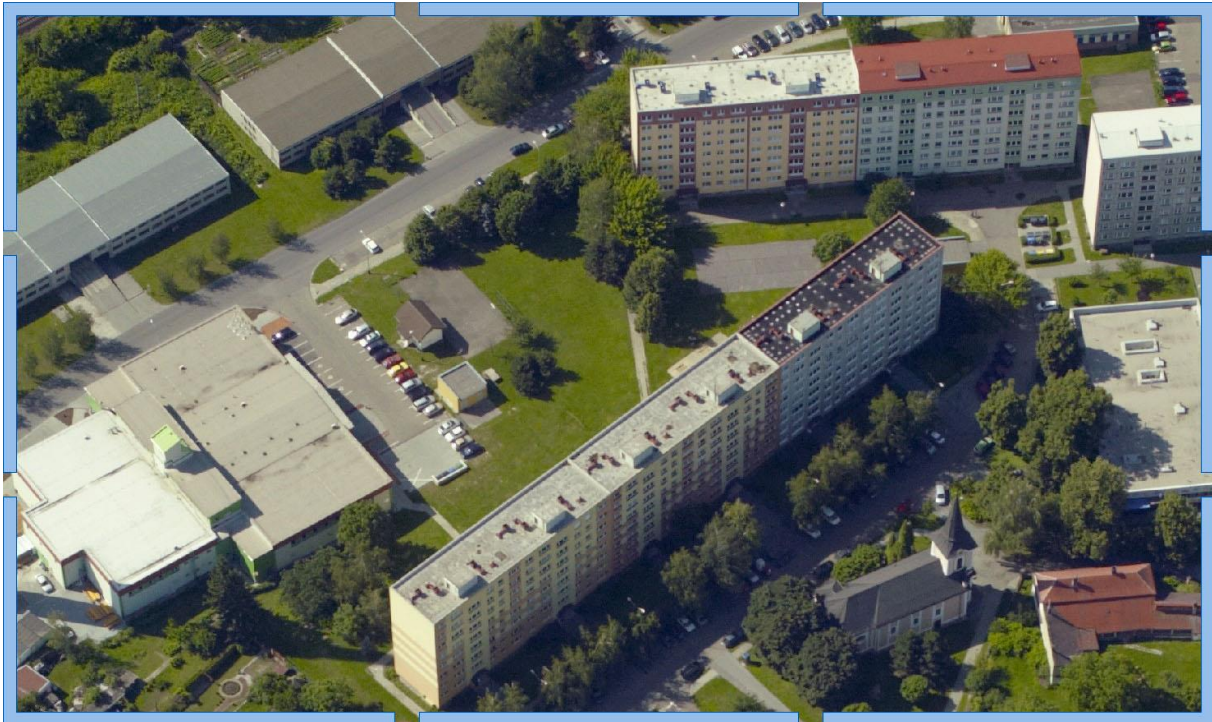
Zahraniční zkušenosti:

v rámci projektu CIVITAS v roce 2016 byly prověřeny metody a zkušenosti s participací občanů v belgických městech – Hasselt, Ghent a Neerpelt. Zmíněná města již několik let činí kroky k zajištění udržitelné mobility všech účastníků provozu. Pozornost při plánování mobility i jiných projektů zaměřují na participaci občanů, studentů, návštěvníků, firem, zájmových organizací apod. Zástupci belgických měst připustili, že participace se ne vždy zdařila. Na druhou stranu úspěšně realizované projekty s aktivním zapojením veřejnosti měly za následek spokojenost veřejnosti a opětovnou motivaci veřejnosti k zapojení do jiných projektů. Doporučení můžeme shrnout do následujících bodů:

- zapojení veřejnosti není nutné u každého projektu, u menších akcí/projektů postačuje pouze informace veřejnosti bez jejího přímého zapojení.
- u velkých, obsáhlých, důležitých projektů je nutné zapojit veřejnost, projekty jsou řešeny často několik let, proto je třeba vybrat vhodnou chvíli/fázi, kdy zapojit veřejnost.
- do diskusí zapojit i „mlčící“ – spokojenou většinu.
- zapojení široké veřejnosti vhodnou formou – dotazováním (např. jak by řešili parkování pro rezidenty, když poptávka překračuje počet park.míst, kolik by byli ochotni platit, jak daleko od domu by byli ochotni parkovat).
- s lidmi je nutné projednávat konkrétní návrh/problém nikoliv vize.
- z belgických zkušeností je doporučeno nediskutovat v plénu (v hledištní úpravě sálu), ale častěji v malých skupinkách nad mapovým podkladem s návrhem řešení. Z každé diskusní skupinky napíše zápis, ze kterého vytvoří souhrn pro orgán města.
- využívání sociálních sítí k rychlému zjištění názorů veřejnosti. (pozn. nereagují na každý názor)
- negativní postoj je třeba řešit diskusi tváří v tvář, nikoliv v plénu.
- z důvodu zaskočení/překvapení je vhodné před konáním projednání si v rámci možností zjistit účastníků z řad veřejnosti – jejich pozici, povědomí o řešené problematice, širší souvislosti.
- kontroverzní záměr nejprve prodiskutovat a nalézt společné řešení s nejbližším okolím. Následně informovat a prezentovat veřejnosti záměr včetně řešení.
- výstupy ze zapojení veřejnosti zohlednit při rozhodování politického vedení města.

Příklady z praxe:

Příklad 1 – regenerace panelového sídliště Předmostí

- **dotazníkové šetření** – zjištění spokojenosti se životem , s infrastrukturou v m.č. Předmostí, vyhledání iniciativních občanů, kteří by měli zájem se zapojit do poradní komise; získání podkladů v rámci zpracování průzkumů a rozborů Analytické části.

- zřízení **Občanské poradní komise (OPK)** – ze přibližně ¼ členů obyvatel sídliště v Předmostí a zbývající členové jsou členy Zastupitelstva města, zástupci Odboru koncepce a strategického rozvoje; OPK úzce spolupracovala při zpracování koncepce regenerace sídliště; v současné době vybírá etapu pro realizaci regenerace sídliště a spolupracuje při zpracování projektové dokumentace

- **besedy s občany** – na besedě diskutují občané o konkrétním návrhu řešení vybrané etapy regenerace s projektanty a mezi sebou.

- **veřejná projednání** – pro zajištění informování všech občanů. Především se uskutečnila veřejné projednání za účasti zástupců města i projektantů a architektů.

- **komunitní vycházky** – využíváné při seznámení se s pohledem občanů na konkrétní řešené území a jeho problémy

Další využití metody - plakáty, letáčky do schránek, web města, Přerovské listy (radniční tisk), regionální noviny, vysílání kabelové televize, informační centrum

Příklad 2 – zpracování strategického plánu územního a ekonomického rozvoje statutárního města Přerova pro období 2014 -2020

Široká veřejnost byla oslovena na začátku procesu, ve fázi zpracování situační analýzy. Pomocí dotazníkového šetření občané vyjadřovali své názory na stávající stav i budoucí rozvoj města. Na konci plánovacího procesu s veřejností projednán návrh koncepce vč. potenciálních vlivů na ŽP. Veřejnost byla požádána k připomínkování. V průběhu zpracování byly na webových stránkách vyvěšovány průběžně informace o zpracovávání koncepce a prostřednictvím webu byla veřejnost vyzvána k zaslání projektových záměrů (to, co město, krajské či státní organizace a instituce, občanská sdružení, neziskové organizace, podnikatelské subjekty hodlají realizovat) a podnětů (podněty zaslány např. občany, právníckými osobami, místními výbory, které by mohly být v budoucnu zainvestovány jiným subjektem).

S klíčovými zaměstnavateli proběhl průzkum podnikatelského prostředí formou interview.

V rámci zpracování plánu byly sestaveny Komise strategického rozvoje (hlavní řídicí orgán) a 4 odborné pracovní skupiny, resp. 7 podskupin. Každá pracovní (pod)skupina řešila úzkou odbornou oblast rozvoje města.

Obsazení cílových skupin:

Komise strategického rozvoje - zástupci politických stran, vedení města, významní zaměstnavatelé města, zástupce Ředitelství, silnic a dálnic, zástupci Vysoké školy logistiky, Úřadu práce, Okresní hospodářské komory, zástupce odboru regionálního rozvoje krajského úřadu, zástupce městské policie aj.

Pracovní skupina - Ekonomický rozvoj, podpora podnikání a cestovní ruch – zástupci hospodářské komory, profesních sdružení, úřadu práce, významných zaměstnavatelů, také zástupci ze sdružení cestovního ruchu, muzea, komise kultury a cestovního ruchu, pracovník ochrany životního prostředí a památkové péče, zástupci politických stran aj.

Pracovní skupina - Dopravní infrastruktura – zástupci správců pro silnice I., II., III. a IV. třídy (ŘSD, SSOK, Technické služby města Přerova), Správa železniční dopravní cesty, výzkumné společnosti – Centrum dopravního výzkumu, Vysoká škola logistiky, zástupce složek IZS, zástupci politických stran aj.

Pracovní skupina - Technická infrastruktura a ŽP - zástupci správců sítí (Veolia, Teplo Přerov, Vodovody a kanalizace Přerov, Technické služby města Přerova), správce toků (Povodí Moravy), zástupce ornitologické stanice, komise ŽP, politických stran, významných zaměstnavatelů aj.

Pracovní skupina - Rozvoj lidských zdrojů a kvalita života – zástupce úřadu práce, ředitel ZŠ, zástupce odboru školství krajského úřadu, zástupci odboru sociálních služeb a školství, komise pro výchovu a vzdělávání, komise pro bytové záležitosti asociální oblast, zástupci nemocnice, sociálních služeb města aj.

Metody										
	dopisy	plakáty	novinové články	TV vysílání	internet	dotazníkové šetření	rozhovor	informační centrum	veřejné projednání	pracovní skupiny
Zapojení účastníci										
široká veřejnost		•	•	•	•	•		•	•	
organizovaná veřejnost	•	•	•	•	•				•	•
odborná veřejnost	•		•		•				•	•
klíčoví zaměstnavatelé	•						•		•	•
zástupci vedení města/ zástupci politických stran	•	•	•	•	•				•	•
zástupci magistrátu (vybraných odborů)	•				•		•		•	•

Cyklistické akce a soutěže spojí zaměstnavatele i města

10.03.2015 | Nechejte pedály vašeho auta v klidu a místo toho šlápněte do pedálů svých kol. To je výzva pořadatelů soutěže „Do práce na kole“, do které se mohou zájemci registrovat od 12. března do konce dubna. Jejím cílem je přimět zaměstnance, aby při jízdě do práce vyměnili auto za kolo - a udělali tak něco pro své zdraví i pro životní prostředí. ...

[Více >](#)

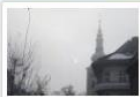
Přerovští zastupitelé budou jednat v pondělí v Městském domě

06.03.2015 | Zastupitelé města Přerova se sejdou v pondělí 9. března od 16 hodin ve velkém sále Městského domu. Občané mohou přijít přímo na jednání, nebo ho mohou v přímém přenosu sledovat prostřednictvím Televize Přerov, popřípadě na webu města (www.prerov.eu).

[Více >](#)

Houkání sirén dnes připomene oběti z Uherského Brodu

05.03.2015 | Vláda České republiky rozhodla o celonárodním symbolickém uctění památky osmi občanů, kteří zahynuli při střelbě v Uherském Brodu. Také v Přerově se dnes úderem poledne rozezní na 140 sekund sirény.

[Více >](#)

Jaké využití by mohl mít park na náměstí Svobody? Sdělte názor

04.03.2015 | Park na náměstí Svobody má v roce 2015 šanci na obnovu. Máte vlastní představu, jaké využití by mohl mít? Přijďte se o ni s námi podělit na veřejné jednání, které se bude konat příští středu 11. března od 16.30 hodin přímo v parku. Své názory, podněty připomínky nám můžete sdělovat do 13. března také prostřednictvím online dotazníku.

Problém řešování

ÚŘEDNÍ DESKA	ELEKTRONICKÁ OBSLUHA
ŘEŠENÍ ŽIVOTNÍCH SITUACÍ	VEŘEJNÉ ZAKÁZKY
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM ORP	POVINNÉ INFORMACE

MAGISTRÁT UPOZORŇUJE

- [Přistavování velkoobjemových kontejnerů](#)
- [Obnova parku na náměstí Svobody - dotazník a veřejné projednávání](#)
- [Připomínkování strategického plánu](#)
- [Splatnost poplatku ze psů - 2015](#)
- [Ztráty a nálezy](#)
- [Strategický plán ekonomického a územního rozvoje statutárního města Přerova pro období 2014 - 2020](#)
- [Digitální povodňový plán města Přerova](#)
- [Vize Magistrátu města Přerova na období 2012 - 2017](#)
- [Uzavírky pozemních komunikací](#)
- [Pohotovost lékařů a lékařů](#)

Magistrát upozorňuje >

TELEVIZE PŘEROV	MĚSTSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM
PŘEROVSKÉ LISTY	KULTURNÍ A INFORMAČNÍ SLUŽBY MĚSTA

Příklad výčtu participantů při zpracování plánu udržitelné mobility:

Vláda/úřady	Podniky/provozovatelé	Komunity, spolky/místní sousedé	Ostatní
Regionální vláda – Olomoucký kraj	Obchodní asociace	Nevládní organizace	Výzkumné společnosti
Místní úřady	Hlavní zaměstnavatelé	Motoristické organizace	Univerzity
Krajský úřad Olomouckého kraje	Banky, finanční instituce	Media	Vzdělávací společnosti
Sousední města/obce	Mezinárodní/národní podniky	Místní spolky	Experti z jiných měst
Místní dopravní úřad	Regionální/místní podniky	Zájmové skupiny	Fondy
Dopravní inspektorát	Místní obchodní asociace	Turistické kroužky, cyklistické kroužky	
Politici	Malé podniky	Uživatelé veřejné dopravy	
Ostatní s rozhodovací pravomocí	Obchodníci	Účastníci provozu	
Projektový manažer	Správci sítí	Obyvatelé města	
Profesionální personál	Veřejní dopravci	Návštěvníci	
Integrovaný záchranný systém	Konzultanti v oblasti dopravy	Obyvatelé sousedních měst	
	Poskytovatelé car-sharingových služeb	Vlastníci půdy	
	Půjčovny kol	Postižení lidé	
	Poskytovatelé/půjčovny jiných dopravních prostředků	Rodiče a děti	
	Inženýři, projektanti	Senioři	
		Zaměstnanci dopravních společností	